

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
نَحْمَدُهُ وَنُصَلِّي عَلَى رَسُولِهِ الْكَرِيمِ

પોશાક (પહેરવેશ) માનવ પ્રકૃતિનો તકાઝો છે. જેમ કે જ્યારે હઝરત આદમ ﷺ નો જન્મતી લિબાસ ઉતરી ગયો તો આપે જન્મતનાં પાંદડાં વડે પોતાના શરીરને છુપાવ્યું. જેનો ઉલ્લેખ કુર્આન મજીદમાં આ રીતે છે :—

"પછી શૈતાને તેમના જીવમાં વસવસો નાખ્યો કે (જેથી) એમના પર ખોલી દીધી તેમની શર્મગાહો જે એમનાથી છુપી હતી. (સૂરઅ અઝ્ઝારફ, આયત-૨૦)

બીજી જગ્યાએ ફર્માવ્યું :—

"એમને બેહકાવ્યા એટલે સુધી કે જન્મતી લિબાસ ઉતરી ગયો, શર્મગાહો ખુલી ગઈ અને પોતાના શરીર પર જન્મતનાં પાંદડાં ઢાંકવા લાગ્યા." (સૂ. અઝ્ઝારફ, આ. ૨૦, ૨૧)

આ આયતોથી એ પણ જાણવા મળ્યું કે, "અસલમાં લિબાસ પહેરવો એ જન્મતીઓની સુન્નત છે." કુર્આને કરીમમાં જન્મતના ઉમદા ત્રણ કપડાં અને રેશમી પોશાકનો ઉલ્લેખ પણ મૌજૂદ છે. (સૂ. તાહા, આ. ૧૨૧, સૂ. દુખાન, આ. ૫૩ તથા સૂ. હજજ, આ. ૨૩, સૂ. ફાતિર, આ. ૩૩)

હઝરત આદમ ﷺ જ્યારે આ પૃથ્વીની દુનિયા પર તશરીફ લાવ્યા તો અલ્લાહ તઆલાએ તેમના તુફૈલ પોતાના બંદાઓ પર કરમ ફર્માવ્યો અને તેમના માટે લિબાસ ઉતાર્યો. જેમ કે કુર્આને કરીમમાં એક જગ્યાએ ઈર્શાદ છે :—

"હે આદમની ઔલાદ ! બેશક ! અમે તમારી તરફ એક લિબાસ તે ઉતાર્યો કે તમારી શર્મગાહો છુપાવીએ અને એક તે જે તમારો શણગાર બને અને પરહેઝગારીનો લિબાસ સૌથી શ્રેષ્ઠ." (સૂ. અઝ્ઝારફ, આ. ૨૬)

આ આયતે કરીમાનું છેલ્લું વાક્ય :—

لباس التقوى ذالك خير. પોતાનામાં એક અર્થોની દુનિયા ધરાવે છે. "લિબાસુતકવા" (તકવાના લિબાસ) પર કૌમોની મહાનતાનો આધાર છે. આ જ બાતિની (આંત્રિક) લિબાસ કૌમોની કિસ્મતનો ફેસલો કરે છે. અલ્લાહ તઆલાએ પોતાના કરમથી તમામ બંદાઓના માટે લિબાસ ઉતાર્યો છે પરંતુ ઈસ્લામના મુજાહિદોના માટે પણ હઝરત દાઉદ ﷺ ને લોખંડનો એક ખાસ લિબાસ બનાવવાનું શીખવાડ્યું. જેમ કે કુર્આને કરીમમાં ઈર્શાદ થાય છે :—

"અને અમે એને તમારો એક પહેનાવો (પહેરવેશ) બનાવતાં શીખવાડ્યું કે તમને તમારી આગથી બચાવે." (સૂ. અંબિયા, આ. ૮૦)

હુઝૂરે અકરમ ﷺ એ પણ ગઝવાઓમાં આ લિબાસ (બખ્તર)નો ઉપયોગ કર્યો અને બીજું તો ઠીક દિવસનો લિબાસ બનાવ્યો અને તેને રાતની ચાદર ઓઢાડી ! જેમ કે કુર્આને હકીમમાં છે :—

"અને રાતને છુપાવી." (સૂ. ફુકાન, આ. ૪૭)

બીજી જગ્યાએ ફર્માવ્યું.

"અને તે જ છે જેણે રાતને તમારા માટે પર્દો કર્યો."

—(સૂરઅ નબા, આ. ૧૦)

સારાંશ કે લિબાસ હઝરત આદમ عليه السلام અને હુઝૂર ﷺ ની સુન્નત છે. જન્મતીઓના માટે જન્મતમાં લિબાસ છે અને દુનિયાવાળાઓ માટે દુનિયામાં લિબાસ છે.

દરેક ચીજ જેને પહેરવામાં આવે છે તે લિબાસ છે. લિબાસના ઉપયોગમાં પાયાની વાત એ છે કે તે હલાલની રોજીથી બનાવવામાં આવ્યો હોય. લિબાસનો માનવીની સીરત (સંસ્કારિક જીવન) સાથે મજબૂત સંબંધ છે. એ માનવ સીરત પર પ્રભાવ પાડે છે. જો પહેરનારનો કિરદાર મજબૂત હોય તો અન્ય કૌમો પર પણ તેનો પ્રભાવ પડે છે. લિબાસના જેવી રીતે અન્ય મકસદો છે તેવી રીતે આ ચાર મકસદો પણ છે :—

(૧) શારીરિક (૨) સંસ્કારિક (૩) કૌમી અને મઝહબી (૪) રૂહાની.

શારીરિક હેતુ એ છે કે શરીરને ગરમી અને ઠંડીની તકલીફથી બચાવવામાં આવે. સંસ્કારિક હેતુ એ છે કે માનવના શરીરના જે ભાગો પર અન્યોની નજર ન પડવી જોઈએ તે છુપાયેલા રહે. કૌમી તથા મઝહબી હેતુ એ છે કે જાતિની ઓળખ બાકી રહે અને મુસલમાન, મુસલમાનની હેસિયતથી સમાજમાં ઓળખાવો જોઈએ. રૂહાની મકસદ એ છે કે નજર આમ તેમ ભટકવાથી બચેલી રહે અને એકાગ્રતા ઉપલબ્ધ રહે જે કામચાબ જિંદગીના માટે અતિ જરૂરી છે. અરબોમાં કુરૈશના સિવાય અમુક કબીલાઓ નગ્નતાને અયબ સમજતા ન હતા એટલે સુધી કે હજજના દિવસોમાં કપડાં ઉતારીને ખાનાએ કા'બાનો તવાફ કરતા હતા. (સુલૈમાન નદવી, સીરતુન્નબી, ભાગ-૬, પૃષ્ઠ-૪૪૮, ડૉ. તારયંદ તમદુને હિંદ પર

ઈસ્લામી અષરાત (ઉદ્દ), પૃષ્ઠ-૧૫૧)

હિંદુસ્તાનના અમુક ગૈર મુસ્લિમ હિંદુ જાતિના લોકો તો શર્મગાહો (લિંગ) સુધ્ધાંની ઈબાદત કરતા હતા. (મોહસિને ફાની, દબિસ્તાને મઝાહિબ, મુંબઈ, ઈ.સ. ૧૮૨૬)

ઈસ્લામમાં સતરપોશીને પવિત્રતા મળી અને સ્ત્રીઓ તથા પુરૂષો બંનેના માટે સતર ઢાંકવાની હદો નિશ્ચિત કરવામાં આવી જેની સમાજ પર આશ્ચર્યજનક અસરો ઉપસ્થિત થઈ. ઈસ્લામમાં એકાંતમાં પણ વિના કારણે સતર ખોલવું પસંદીદા નથી. એક સહાબીના પ્રશ્ન કરવા પર હુઝૂરે અન્વર ﷺ એ ફર્માવ્યું :—

"ખુદા તો જુએ છે તેનાથી સૌથી વિશેષ હયા કરવી જોઈએ." (સુનને તિર્મિઝી)

નગ્નતાના બારામાં હુઝૂરે અન્વર ﷺ એ ફર્માવ્યું :—

"કદી નગ્ન ન થાવ કેમ કે તમારી સાથે ફરિશ્તા રહે છે, તેઓ નગ્નતા વખતે જુદા થઈ જાય છે, તમે તેમનાથી શર્મ કરો અને હયા રાખો." (સુનને તિર્મિઝી)

ઈસ્લામમાં પુરૂષોના માટે ડૂંટીથી ગુથણો સુધી, આઝાદ સ્ત્રીના માટે પેશાનીના વાળથી ઘૂંટી સુધી, લોંડીઓ માટે પેટ અને પીઠ સુધી સતર નિશ્ચિત થયું એટલે એ ભાગોને છુપાવવા શરીરતની રૂએ અનિવાર્ય છે. એવો લિબાસ જેનાથી આ ભાગો ન છુપાય શકે તે મુસલમાનની શાનને પાત્ર નથી. દરેક મુસલમાન પુરૂષ તથા સ્ત્રીએ ઈસ્લામી ગૈરત (શર્મ)નો નમૂનો બનીને રહેવું જોઈએ. ડૉ. ઈકબાલે સાચુ કહ્યું છે :—

ગૌરત હૈ ખળી ચીઝ જહાંને તગો દૂ મેં
પહનાતી હૈ દરવેશકો તાજે સરદારા

રોટી, કપડાં અને મકાન આપણી જિંદગીના મહત્વના હેતુઓમાંથી છે પણ આ ચીજો હુઝૂર ﷺ ના હેતુઓમાં ન હતી, અલબત્ત જરૂરિયાતમાંથી હતી. કાચાં પાકાં મકાન, સીધો સાદો લિબાલ, હલકો ફુલકો ખોરાક, અલ્લાહ ! અલ્લાહ ! બાકી બધું હવસ (મનેચ્છાઓ) છે.

હુઝૂરે અન્વર ﷺ એ એ ખયાલ કર્યો કે જિંદગીનો મૂળ હેતુ તો ઈબાદત છે, જિંદગી પેદા કરવાવાળા ખાલિકે એ જ ફર્માવ્યું અને હક્ક ફર્માવ્યું. પણ ઈબાદતનો શબ્દ આવતાં જ આપણા દિમાગોમાં મસ્જિદની કલ્પના ચકાવો લેવા માંડે છે જેનાથી ખાસ કરીને નમાઝ પઢવાવાળો ગભરાય જાય છે અને ભડકવા લાગે છે ! બેશક ! નમાઝ, રોઝા, હજજ, ઝકાત, ફઝ છે પણ ઈબાદતનો ભાવાર્થ તો ઘણો જ વિશાળ તથા સર્વક્ષેત્રિય છે. જિંદગીનું દરેક ક્ષેત્ર એમાં સામેલ છે. અફસોસ ! આપણી જિંદગીના હેતુઓમાં ઈબાદતની કલ્પના જ નથી ! બાકી સર્વ કાંઈ છે. ઈબાદત એ છે કે દરેક જાઈઝ કામ પોતાના નફસના માટે નથી બલકે અલ્લાહને રાજી કરવાના માટે કરવામાં આવે. એ જ અખ્લાક (સંસ્કાર)ની જાન છે, એનાથી નિય્યતોની વસંત છે. આપણી નિય્યતો ઠીક નથી એટલા માટે ચોતરફ નફસા નફસી છે. ઈબાદતની કલ્પના દષ્ટાંતરૂપ સમાજનું ઘડતર કરે છે જ્યાં સૌ એકબીજાની મદદ માટે દોડતા જોવા મળે, કોઈ કોઈની ઈર્ષા નથી કરતો, કોઈ કોઈની ટાંગ નથી ખેંચતો, આ માનવોનો સમાજ છે ! આ જાનવરો તથા ફાડી ખાનાર પશુઓનો સમાજ નથી.

હુઝૂરે અન્વર ﷺ એ જાહેરી લિબાસ કરતાં વધારે બાતિની (આંત્રિક) લિબાસ પર જોર આપ્યું. હવે તો જાહેરી લિબાસ રહી ગયો ! બધું જોર એના પર જ છે અને બાતિની લિબાસને તો સામાન્યતઃ કોઈ જાણતુ પણ નથી ! જો જાહેર સંવારનારાઓને બતાવીએ તો પણ મોઢું તાકતા રહી જાય !

આપણી નજર દરેક ચીજના જાહેર પર રહે છે. હુઝૂરે અન્વર ﷺ ની નજરો ચીજોના બાતિન પર રહેતી હતી. (ગુલામ રસૂલ સઈદી, શરહે મુસ્લિમ શરીફ, ભાગ-૩, પેજ-૮૮)

તેમના ગુલામોની નજરો પણ બાતિન પર રહેતી હતી. વર્તમાનકાળના અમુક માનવોમાં કાંઈ જ ન રહ્યું, સર્વ કાંઈ કપડામાં આવી ગયું ! આજે કેવળ કપડાં પરથી માણસને પ્રતિષ્ઠા મળે છે, કાલે કપડાંને માણસથી પ્રતિષ્ઠા મળતી હતી.

ફારૂકે આ'ઝમ રઝી થીંગડાં લાગેલાં કપડાં પહેરીને જઈ રહ્યા હતા. લંકાથી મદીના મુનવ્વરા આવનારા હિંદુઓએ જ્યારે આશ્ચર્યજનક મન્ઝર જોયો અને પાછા ફરતાં આંખે દેખ્યો હાલ લંકા જઈને સંભળાવ્યો તો સર્વ લોકો ફારૂકે આ'ઝમની યાદમાં થીંગડાં મારેલાં કપડાં પહેરવા લાગ્યા. ★ (બુઝુર્ગ બિન શહરયાર, અજાઈબે હિંદ બહવાલા હિંદુસ્તાન અરબોંકી નઝરમેં, લે. મસ્જિદ આદમ નદવી, પેજ-૨૦૫)

★ નોંધ : આ હદીષે પાક હઝરત આઈશા રઝી થી રિવાયત પામેલ છે. એમાં કેટલીયે વાતો નોંધપાત્ર છે :-

(૧) સહાબાએ કિરામ રઝી થી અલ્લાહ તૈઆલી ઈલૈહીકું આજિયેન એ ફર્માવ્યું કે "અમે તમારા સામાન નથી." પછી કોઈનો એવો દાવો કે હુઝૂર ﷺ આપણા જેવા છે એ કેટલો મહાન દાવો છે ! અને કેટલી (ફૂટ નોંધ અનુસંધાન પેજ નં. ૦૭ ઉપર...)

અલ્લાહુ અકબર ! ફારૂકે આ'ઝમના વજૂદથી થીંગડાં મારેલાં કપડાંને એવી પ્રતિષ્ઠા મળી કે દરિયા પાર હિંદુ પણ તેમના ચાહક થઈ ગયા ! આજે આપણે ક્યાંથી ક્યાં પહોંચી ગયા ! કપડાં ફાટી ગયાં તો સીરત (ચરિત્ર) તાર તાર થઈ ગઈ. આ સીરત પણ કોઈ સીરત છે જે રાત દિવસના ચક્રને ભેટ ચઢી ગઈ ! સીરત તો એ છે જે જમાના પર પોતાનો સિક્કો મારી દે.

(ફૂટ નોંધ અનુસંધાન પેજ ૦૬ નું ચાલુ....)

મહાન ગુસ્તાખી છે ?! આ દાવો તો સહાબાએ કિરામ رَضَوَانُ اللّٰهُ تَعَالٰی عَنْهُمْ اَجْمَعِينَ એ પણ નથી કર્યો ! જરા વિચારો તો ખરા !

(૨) આ હદીષે પાકથી જાણવા મળે છે કે સૂરએ ફતહની આયત નં. ૨ માં **لِاِمْنِكُمْ**માં સહાબાએ કિરામ رَضَوَانُ اللّٰهُ تَعَالٰی عَنْهُمْ اَجْمَعِينَને **اِمْن**ની નિસ્બત હુઝૂર صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰی عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ની પ્રતિ કરી જેના પર આપ નારાજ થયા, એટલે કે નારાજગીના ભાવો ચહેરેથી પ્રદર્શિત થયા. એટલે કે સખ્ત નારાજ થયા. જાહેરી રીતે જોતાં આ નારાજગીની જગા ન હતી. નારાજગી દર્શાવે છે કે આપે સહાબાએ કિરામ رَضَوَانُ اللّٰهُ تَعَالٰی عَنْهُمْ اَجْمَعِينَ ની **اِمْن**થી પોતાની નિસ્બતે પસંદ ન ફર્માવી તો પછી બીજા લોકોની તો વાત જ શું કરવામાં આવે ! હઝરત હસ્સાન બિન ષાબિત رضي الله عنه એ આ શેઅરમાં એ રાઝ પરથી પદો ઉઠાવ્યો : (અર્થ) : **આપે બુલંદ મર્તબા મેળવ્યા અને અલ્લાહ તઆલાએ આપની ઉમ્મતના પાછલા ગુનાહ માફ કર્યા.**

—(કશ્ફુલ ઈર્ફાન, પેજ-૪૦)

(૩) ત્રીજી વાત એ છે કે નારાજગી પછી જલાલના આલમમાં ફર્માવ્યું, "હું તમારામાં સૌથી વિશેષ મુત્તકી છું અને તમારા સૌ કરતાં અલ્લાહનો ઈલ્મ ધરાવનાર છું." એટલે ખતા તથા કસૂર તો અજ્ઞાનતાના કારણે થાય છે, જે જાત ન કેવળ ચીજ બલકે ચીજોના (ફૂટ નોંધ અનુસંધાન પેજ નં. ૦૮ ઉપર...)

આપણે જરૂરતોને મક્સદો બનાવી લીધા છે એ જ સૌથી મોટી ખરાબી છે. મકાનોની ટીપ ટોપ, કપડાંની સજાવટ માવજત અને સ્વાદિષ્ટ ખોરાકની તૈયારીઓમાં લાગેલા રહીએ છીએ, આપણી જાનથી ગાફેલ, અંજામથી બેખબર સવાર સાંજ વ્યસ્ત છીએ. સૂતાં જાગતાં એ જ ફિકરમાં મસ્ત તથા ગુંચવાયેલા રહીએ છીએ. સુકૂન મળે તો કેવી રીતે મળે ? દીવાનગી જ દીવાનગી છે ! એ જ દીવાનગીની પ્રતિ કુઆને હકીમે આ પ્રમાણે નિર્દેશ કર્યો છે :—

الهكم التكاثر حتى زرتم المقابر.

"તમને ગાફેલ રાખ્યા માલની અધિક તલબીએ (લાલચે) એટલે સુધી કે તમે કબ્રોનું મોઢું જોયું." (સૂ. તકાફુર, આ. ૧, ૨)

(ફૂટ નોંધ અનુસંધાન પેજ ૦૭ નું ચાલુ....)

ખાલિકનો ઈલ્મ ધરાવતી હોય, જ્યાં ઈલ્મ જ ઈલ્મ હોય, જ્યાં તકવો જ તકવો હોય, ત્યાં ખતા તથા લગઝિશ તો દૂર રહી ખિલાફે ઉલા (અફઝલથી વિપરિત)નો પણ અવકાશ નથી.

એક અન્ય હદીષે પાકમાં ફર્માવ્યું : "અને જે ચીજોથી બચવું જોઈએ તેનો સૌથી વિશેષ જાણનારો છું." (શરહે મુસ્લિમ શરીફ, ભાગ-૩, પેજ-૮૮)

આ હદીષોનો સાર એ છે કે જે જાત સૌથી વિશેષ મુત્તકી, જે સૌથી વધારે એ ચીજોનો ઈલ્મ ધરાવતી હોય, તો કોઈ માણસને એ નથી શોભતું કે "ઝનબ"ની નિસ્બત એની સાથે કરે. હા ! મૌલા તઆલા મુખ્તાર છે, તે તેના મહબૂબ છે, જે રીતે ચાહે ફર્માવે. અંગત નાઝની વાતો કોઈ બીજાને નથી કહેવામાં આવતી અને કોઈ સમજે તો શું સમજે ! અહીંની હાલત તો બુદ્ધિ તથા સમજથી એકદમ પર છે. —મસ્હૂદ

હુઝૂર ﷺ એ આંખો મીંચીને જિંદગી ગુજારનારાઓને આંખો ખોલીને જિંદગી ગુજારવાનો સલીકો (તરીકો) બતાવ્યો, કપડાં પહેરવાની ચળવળ જ નથી કરી પણ સલીકો પણ બતાવ્યો. માણસને જાનવરથી અલગ પાડ્યો, પણ કેટલાક માણસો જાનવર બનવાનું પસંદ કરે છે ! હુઝૂર ﷺ એ બાતિન (અંતર)ના ઘડતર તથા માવજત પર જોર આપ્યું, આપે કમજોર જિંદગીને મજબૂત બનાવી, એવા પુખ્તા ઈન્સાન બનાવ્યા જાણે કે મજબૂત કિલ્લો ! એવા કમજોર ઈન્સાન નહીં જાણે રેતીના મહેલ કે માટીના ઢગલા !

હુઝૂરે અન્વર ﷺ ની વાતો ! પ્યારી પ્યારી વાતો ! મીઠી મીઠી વાતો ! તે વાતોની મીઠાશનો આલમ આશિકોના દિલોને પૂછો. બુદ્ધિવાળાઓ એ વાતોની મીઠાશથી અજાણ છે ! એ જ વાતો આખેરતનો સરમાયો છે, એ જ વાતો મહોબ્બતનો ઝખીરો છે. આવો ! એ જ વાતો કરીએ અને જાને દો આલમ ﷺ ની પ્યારી અદાઓનો નઝારો કરીએ.

હુઝૂરે અન્વર ﷺ પોતાનો કૌમી લિબાસ પહેરતા હતા. (શમાઈલે તિર્મિઝી) આપનો ઈર્શાદ છે : “જે જે કૌમની જેવું રૂપ ધારણ કરે તે તેઓમાંથી જ છે.” (અબૂ દાઉદ શરીફ, ભાગ-૨, પેજ-૨૦૩, મિર્કાત, ભાગ-૧૮, પેજ-૨૫૫)

આ હદીષ પરથી કૌમી લિબાસ અને કૌમી આદતો તથા તૌર તરીકાઓના મહત્વનો અંદાજો થાય છે. આ લિબાસ એવો હોવો જોઈએ જેને અમીર તથા ગરીબ બંને સમાન રીતે પહેરી શકે. મુસ્લિમ ઉમ્મતમાં કૌમી લિબાસના મહત્વનો એહસાસ

નથી રહ્યો, તેની કૌમી વિશિષ્ટતા નષ્ટ થઈ ચૂકી છે. આપણે દિલો જાનથી હુઝૂર ﷺ ના ઈર્શાદો પર અમલ કરવો જોઈએ. હુઝૂરે અન્વર ﷺ એ અમામાનો ઉપયોગ કર્યો. ફતહે મક્કાના પ્રસંગે કાળો અમામો પણ પણ શૈખ અબ્દુલ હકક મોહદિષ દહેલ્વી રહ્મેહુલ્લા ના કથનાનુસાર મોટા ભાગે સફેદ અમામો ઉપયોગમાં લેતા હતા. આપનો એક અમામા શરીફ હતો જેનું નામ સહાબ હતું. (મદારિજુન્નબુવત, પેજ-૧૦૪૮, ભાગ-૨)

અમામાના સંબંધે હુઝૂર અન્વર ﷺ ના આ ઈર્શાદ ધ્યાનને પાત્ર છે :-

“અમામો મુસલમાનને માટે વકાર (પ્રતિષ્ઠા), અરબવાસીઓ માટે ઈજજત છે. જ્યારે અરબવાસીઓ અમામો ઉતારી દેશે તો ઈજજત પણ ઉતારી દેશે.” (કન્ઝુલ ઉમ્માલ, ભાગ-૧૫, પેજ-૩૦૫)

અરબ દેશો ખાસ કરીને સહીદી અરબમાં અમામા અદશ્ય થઈ ગયા અને તેનું સ્થાન અકાલે (રૂમાલ તથા દોરી વડે માથે રીંગ બને છે તેણે) લીધું અને અમામાના ઠેકાણે અકાલ કૌમી લિબાસ ઠર્યો. એના બિદઅત હોવામાં કોઈ શક નથી પણ એના તરફ કોઈ ધ્યાન નથી કરતું ! કેમ કે અસલ બિદઅત એ છે જેનાથી સુન્નત નષ્ટ થઈ જાય. હુઝૂરે અન્વર ﷺ એ અરબવાસીઓ માટે જે આગાહી કરી હતી તેને આપણે સગી આંખોએ જોઈ રહ્યા છીએ અને કાનો વડે સાંભળી રહ્યા છીએ. ગુમાવેલી ઈજજતને આપણે સુન્નતની પયરવી કરીને પામી શકીએ છીએ.

અલ્હમ્દુલિલ્લાહ ! અમામો ભારતખંડમાં મૌજૂદ છે પણ કમે કમે ઓછો થતો જઈ રહ્યો છે. ઉલમા તથા મશાઈખમાં રૂમાલ તથા ટોપીનો રીવાજ સામાન્ય થઈ ગયો છે. ટોપી તો સુન્નત છે, અલ્બત્ત ! પણ અમામાના સ્થાને રૂમાલ બિદઅત જણાય છે. હુઝૂરે અન્વર ﷺ એ સફેદ ટોપી, યમનની ટોપીઓ, શામી ટોપી, મિસ્રી ટોપી, કાનોવાળી ટોપી, સર મુબારકથી ચીપકી જનાર ટોપી અને કિનારીવાળી ટોપી ઉપયોગમાં લીધી છે. (શોઅબુલ્ ઈમાન, ભાગ-૫૦, પૃષ્ઠ-૧૭૫, ફૈઝુલ કદીર શરહે જામિઉસ્સગીર, ભાગ-૫, પૃષ્ઠ-૨૪૬)

ઉમ્મુલ મો'મિનીન હઝરત સલ્મા રાજી, ફર્માવે છે :-

"કપડાંમાં હુઝૂરને કમીસ પસંદ હતું." (કાઝી અબ્દુસ્સલામ, લિબાસે રસૂલ ﷺ, પૃષ્ઠ-૪૮) એટલે બિસ્સાવાળો કુર્તો જે સીરવાની નીચે પહેરવામાં આવે છે.

હુઝૂરે અન્વર ﷺ નું ગરેવાન ક્યારેક ખભા પર હોતું, ક્યારેક બંધ હોતું, ક્યારે ખુલ્લુ હોતું. આપે ઉનનો લિબાસ અને કડક કપડાનો લિબાસ પણ પહેર્યો છે. (શમાઈલે તિર્મિઝી, પૃષ્ઠ-૯૦)

હઝરત ઓસામા બિન ઝૈદની રિવાયતના પ્રમાણે બીમારી વખતે કમજોરીના દરમ્યાન આપે યમનની ચાદરમાં નમાઝ પઢાવી, જુમ્આ તથા ઈદોમાં યમનની ચાદરનો ઉપયોગ કરતા હતા પછી લપેટીને મૂકી દેતા. (સીરતુલ હલબિયહ, ભાગ-૩, પૃષ્ઠ-૪૫૧)

આપે ગાઢ લાલ રંગની ધારીદાર ચાદર અને જોડી પણ ઉપયોગમાં લીધી જેને હુલ્લા હમરા કહેવાતો હતો. અથવા

જબરા (બે નકશીદાર યમનની ચાદરો) કહેવામાં આવતું હતું. એ હુઝૂરે ﷺ ને ખૂબ જ પ્રિય હતી. (મુસ્નદ, ભાગ-૬, પૃષ્ઠ-૭૯૬, બુખારી શરીફ, ભાગ-૨, પૃષ્ઠ-૮૭, તથા શમાઈલે તિર્મિઝી, પૃષ્ઠ-૯૭, ૯૮, મુલ્લા અલી કારી)

સિંધ (પાકિસ્તાન)માં આ ચાદરોને અજરક કહેવામાં આવે છે એમાં ગાઢ લાલ રંગ અને કાળી છપાઈવાળી ચાદરો જોડેલી હોય છે. પૂરાણા યુગથી આ ચાદરો સિંધથી યમન પહોંચાડવામાં આવતી હતી. અમુક મુહક્કિકોનો ખયાલ છે કે આ જ અજરકને યમનની ચાદર કહે છે. હુઝૂરે અન્વર ﷺ એ બે લીલી ચાદરો પણ ઉપયોગમાં લીધી. પ્રતિનિધિમંડળોના આગમનના સમયે લીલા રંગની આ ચાદરો અને તેહબંદ (લુંગી) ઉપયોગમાં લેતા હતા. જે એક અરસા સુધી ખલીફાઓ પાસે મેહફૂઝ રહી. જ્યારે એ ચાદર જર્જરીત થઈ ગઈ ચારેવ તરફ લેસ (ધારી) લગાડવામાં આવી. (અલ્ વફા, પૃષ્ઠ-૨૭, સબલુલ્ હુદા વરશાદ, ભાગ-૭, પૃષ્ઠ-૩૧૨)★

હુઝૂરે અકરમ ﷺ એ હલકા રંગની બે જાફરાની (કેસરી) ચાદરો પણ ઉપયોગમાં લીધી. હઝરત આઈશા રાજી, ની રિવાયતના મુજબ બે કાળી ચાદરો પણ ઉપયોગમાં લેતા હતા. (શમાઈલે તિર્મિઝી, પૃષ્ઠ-૯૯, ૧૦૦ તથા ૧૦૩)

★ નોંધ : ઈ.સ. ૧૯૯૪ માં હિજાઝના મશહૂર આલિમ અને શયખે વક્ત શયખ મુહમ્મદ અલ્વી માલિકી રાહમતુલ્લાહ એ મદીના મુનવ્વરામાં મુઝ ફકીરને (મસ્જિદ સાહબને) મહોબ્બતથી કરમ ફર્માવીને લીલી ચાદર અતા કરી અને પોતાના મુબારક હાથે પહેરાવી જેને બિકો કહેવામાં આવે છે અને જે તેમના ખાનદાનમાં હઝરત અલી રાહમતુલ્લાહ થી સંબંધિત છે.

આપે "તીલ્સાન" (લાલ, સફેદ, કાળી ચાદરો), લાંબી પહોળી ચાદરો, ત્રિકોણ તથા ચોરસ રૂમાલો પણ ઉપયોગમાં લીધા. બુખરાની મોટી ધારવાળી ચાદર, કાળા રંગની ઊનની ચાદર પણ ઉપયોગમાં લીધી. એકવાર ફૂલદાર ચાદર પણ વાપરી પણ નાપસંદ કરતાં જલ્દીથી ઉતારી કાઢી. (ઈબ્ને માજહ, પેજ-૨૬૨)

બુદ્દે સહરી પણ ઉપયોગમાં લીધી. ખમીસા (ચોરસ કાળી કમ્બલ), કતીફા (સફેદ ચાદર), સહૂલી (સફેદ કપડાં) પણ ઉપયોગમાં લીધાં. કતીફામાં સર મુબારકની તરફ એક નિશાન હતું. હઝરત ઉમર બિન અબ્દુલ અઝીઝ رضي الله عنه એ એનું ધોવણ એક લાઈલાજ બીમારના નાકમાં ટપકાવ્યું તો તે બીમાર સાજો થઈ ગયો. (મદારિજુન્નબુવ્વત, ભાગ-૨, પેજ-૧૦૪૯, કરાચી) આ ઐતિહાસિક બનાવમાં તે લોકો માટે બોધપાઠ છે જેઓ તબરુકાત પર ચકીન નથી રાખતા. તબરુકાતનું વર્ણન તો કુર્આન મજીદમાં છે ! (સૂરએ બકરહ, આ. ૨૪૮)

હુઝૂરે અન્વર صلی اللہ تعالیٰ علیہ وسلم ને લીલો લિબાસ પસંદ હતો પણ સફેદ લિબાસ સૌથી અધિક પસંદ હતો. જેમ કે આપનો ઈર્શાદ છે :-

"જોઈએ કે તમે સફેદ લિબાસ પહેરો, તમારા જીવતા લોકો સફેદ કપડાં પહેરે અને તમારાં મુડદાંને પણ સફેદ કફન આપો કારણ કે એ તમારાં કપડાંમાં સૌથી બેહતર છે." (શમાઈલે તિર્મિઝી શરીફ, પેજ-૧૦૧)

પાયજામો અને શલ્વાર (લેંગો) જો કે આપે નથી પહેર્યો પણ તેને પસંદ કરેલ છે અને ખરીદેલ પણ છે. (ઈબ્ને માજહ, પેજ-૨૬૪)

કુર્તો અને શલ્વાર એ આપણો કૌમી લિબાસ હોવો જોઈએ અને ખુદાના ફઝલથી એ જ કૌમી લીબાસ છે પણ અમુક ખાસ તબકાના લોકોને શાદી વગેરે ખાસ પ્રસંગોમાં આ લિબાસ પહેરવો સારો નથી લાગતો અને તેઓ ગૈરોના લિબાસ (કોટ, ટાઈ, પેન્ટ, શર્ટ) પહેરેલા જોવા મળે છે. આપણી ચીજોને હકીર (નીચ) સમજવી અને ગૈરની અયોગ્ય ચીજોને પ્રતિષ્ઠા આપવી એ ઈંદા કૌમોની નિશાની નથી, પણ બીમાર કૌમોની નિશાની છે. આપણે આપણા તૌર તરીકા (રીત રીવાજ) છોડીને ગૈરોના તૌર તરીકા અપનાવી લીધા છે, પરંતુ આ મહાન કુર્બાની ! આપવા છતાં કોઈના દિલમાં આપણી ઈજાજત નથી !

लो वो ली कहते हैं ये जे नंगो नाम है
ये जानता अगर तो लूटाता न घर को मैं

હુઝૂરે અન્વર صلی اللہ تعالیٰ علیہ وسلم એ સાદો સુથરો લિબાસ પસંદ ફર્માવ્યો, ખૂબ ઉમદા લિબાસ પણ પહેર્યો, થીંગડાવાળાં કપડાં પણ ઉપયોગમાં લીધાં પણ "લિબાસે શોહરત"ને પસંદ નથી કર્યો. (એટલે એવો ગૈર મસ્નૂન (સુન્નત વિરુદ્ધનો) લિબાસ જેનાથી કોઈ ખાસ વ્યક્તિ કે ટોળી અન્યોથી અલગ નજર આવે, અને ઓળખવામાં આવે.) (તબકાતે ઈબ્ને સઅદ, ભાગ-૧, પેજ-૪૬૧, મિશકાત શરીફ, પેજ-૩૭૩, શરહે મુસ્લિમ, ભાગ-૨, પેજ-૩૮૪, અબૂ દાઉદ, ભાગ-૨, પેજ-૨૦૩, મજમઉઝ્ઝવાઈદ, પેજ-૮૨૨૮)

હુઝૂરે صلی اللہ تعالیٰ علیہ وسلم એ વિવિધ પ્રકારના જલ્મા પણ ઉપયોગમાં લીધા. હઝરત મુગીરહ ઈબ્ને શઅબા رضي الله عنه ની

રિવાયતના પ્રમાણે આપે રૂમી જભ્ભા પહેર્યા જેની બાંય ટૂંકી હતી. આપનો એક જભ્ભો લીલા સુંદુસ (રેશમ)નો હતો અને બીજો જભ્ભો અતલસ (રેશમ)નો હતો, આ ત્રણેવ જભ્ભા ગઝવાતમાં (જંગોમાં) ઉપયોગ કરતા હતા. (શમાઈલે તિર્મિઝી શરીફ, પૃષ્ઠ-૧૦૪, મદારિજુન્નબુવત, ભાગ-૨, પૃષ્ઠ-૧૦૪૭)

હુઝૂર ﷺ નો એક જભ્ભો હઝરત આઈશા રાડીયાલ્લાહુઝ્જાહાં પાસે હતો જે તેમનાં બહેન અસ્મા બિન્તે અબૂબકે લઈ લીધો હતો. તે ફર્માવે છે; હું એને ધોઈને એનું ધોવણ શિફાયાબી (બીમારીથી તંદુરસ્તી પામવા)ના માટે બીમારોને આપતી હતી. (હવાલો ઉપર મુજબ, પૃષ્ઠ-૧૦૪૮)

હુઝૂરે અન્વર ﷺ ના અમુક તબરુકો હઝરત ઉમર ઈબ્ને અબ્દુલઅઝીઝ રઝી અલ્લાહુઝ્જાલની પાસે પણ હતાં જેને આપે એક ખાસ મકાનમાં સુરક્ષિત કરી રાખ્યાં હતાં અને સન્માનનીય લોકોને ઝિયારત કરાવતા હતા. (હવાલો ઉપર મુજબ, પૃષ્ઠ-૧૦૪૯)

ઈસ્લામના દુશ્મનોની સાઝિશ એ છે કે આપણને હુઝૂરે અન્વર ﷺ થી નિસ્ખત રાખનારી ચીજોથી અલગ કરી દેવામાં આવે જેથી લંગર તૂટી જાય અને જહાઝ ડૂબી જાય ! (મઆઝલ્લાહ !) અલ્લાહ તઆલા આપણને ઈસ્લામના દુશ્મનોની સાઝિશથી બચાવે, આમીન ! જેથી આપણે સહાબાએ કિરામ તથા સહાબિયાત રઝી અલ્લાહુઝ્જાલના નક્શો કદમ ચાલીને તબરુકોની કદર તથા મહત્વનો એહસાસ પેદા કરીએ.

હુઝૂરે અકરમ ﷺ પ્રકૃતિની દૃષ્ટિએ સાદગીપસંદ

હતા અને સામાન્યતઃ સાદો લિબાસ પહેરતા હતા. ભલે આપ શહેરમાં રહ્યા પણ આપે દીની ગામડામય સમાજ અને કરકસરને પસંદ ફર્માવી જેથી ગામડેથી આવનાર ગરીબો તથા ફકીરો મુલાકાત તથા વાત કરવામાં કોઈ ખચકાટ ન અનુભવે અને આર્થિક રીતે પણ મજબૂત રહે કેમ કે ખર્ચમાં ઉડાઉપણુ આર્થિકતાને ખોખરી કરી નાખે છે. આપણે પદા પર પદા નાખી રહ્યા છીએ અને આપણે અયોગ્ય રીતે અમીર તથા ગરીબ અને ઓફિસર તથા હાથ હેઠળનાઓ વચ્ચે દીવાલો ઉભી કરી રહ્યા છીએ. પ્રોટોકોલ ન હોય તો મોટામાં મોટી શખ્સિયતનો પળવારમાં ભરમ ખુલી જાય. સઘળો તમાશો "હટો ! બચો !"નો છે. અલ્લાહ તઆલા આપણને હુઝૂર અન્વર ﷺ ની સાદગી અપનાવવાની તૌફીક અતા ફર્માવે, આમીન ! હુઝૂરે અન્વર ﷺ એ ફકીરાના જિંદગી પસાર કરી, કોઈ ચીજની બે જોડો હોતી, ન બે કુર્તા ન બે તેહબંદ ન બે ચાદરો ન નાલૈન શરીફની બે જોડીઓ. (શમાઈલે તિર્મિઝી શરીફ, પૃષ્ઠ-૮૮, ૮૯, મવાહિબે લદુન્નિયા, પૃષ્ઠ-૫)

વિસાલ મુબારકના સમયે શરીર મુબારક પર એક થીંગડાંવાળી ચાદર અને એક લુંગી હતી. હઝરત આઈશા રાડીયાલ્લાહુઝ્જાહાં એ કસમ ખાઈને ફર્માવ્યું કે આપના શરીર મુબારક પર આ બે કપડાં મુબારક સિવાય કાંઈ ન હતું. (મિશકાત શરીફ, પૃષ્ઠ-૩૭૩, શરહે મુસ્લિમ શરીફ, ભાગ-૨, પૃષ્ઠ-૬, ૩૮૪, અબૂ દાઉદ શરીફ, ભાગ-૨, પૃષ્ઠ-૨૦૩)

ઝાહિરમેં ગરીબુલ્ ગુર્ખા ફિર ભી યે આલમ શાહોં સે સિવા સુતૂત સુલ્તાને મદીના

જો આપણે આપણી હાલતનું નિરીક્ષણ કરીએ તો અમુક જણાના તો એટલાં જોડ કપડાં વગેરે હશે કે ગણતાં ગણતાં થાકી જાવ ! જરા વિચાર કરો ! હુઝૂરે અન્વર ﷺ ની એક જોડ તે પણ આટલી સાદી ! એ જ હાલત પાક બીવીઓની હતી. ફકીરના ખ્યાલમાં આપની તેમજ ઘરવાળાઓની આ ઈખ્તેયારી ગરીબી આપના મો'જિઝાઓમાંથી એક મો'જિઝો છે જેના પ્રતિ કોઈ ધ્યાન નથી કરવામાં આવ્યું. દુનિયામાં રહીને કુદરત ધરાવવા છતાં દુનિયાથી આટલા બધા બેતઅલ્લુક થઈ જવું ખૂબ હેરતનાક છે ! ઇતિહાસમાં આવું કોઈ દૃષ્ટાંત નથી. આપણે ખારિકે આદાત (સામાન્ય નિયમ વિરૂધ્ધની) વાતોની તલાશ કરીએ છીએ, શું હુઝૂરે અન્વર ﷺ ની સાદગી ખારિકે આદત નથી ? આપણી ફૂઝૂલખર્ચીઓની હાલત એવી છે કે એક પત્રકારના કથનાનુસાર (તંત્રી : સાહિલ, મે-૧૯૮૯) પાક. માં કેવળ પ્રમુખના મહેલ અને વડા પ્રધાનના મહેલનો રોજનો ખર્ચ ૧ કરોડ રૂપિયા છે. એના પરથી એમના હાથ નીચેના ઓફિસરોની ફૂઝૂલ ખર્ચીઓનો ક્યાસ કાઢી લો. જ્યાં સુધી આ બીમારી નથી જતી ત્યાં સુધી બીમાર તંદુરસ્ત નથી થતો. (હિંદમાં પણ એક વાર કેવળ અમુક જ દિવસોનો રાજ્ય સભાના અધ્યક્ષ નજમા હેપ્તુલ્લાહના બ્રેક ફાસ્ટ વગેરેનો ખર્ચ લાખોમાં બહાર પાડ્યો હતો. તેણી ગયા વર્ષે એનડીએ સત્તા પર હતી ત્યારે રાજસભાનાં અધ્યક્ષ હતાં.) જ્યાં સુધી ઉપરથી સ્થિતિ નહીં બદલાય તો નીચેથી સ્થિતિ નથી બદલાઈ શકતી. મૌખિક લપસણાં નિવેદનોથી કોઈ ફાયદો નથી, અમલથી ક્રાંતિ સર્જાય છે.

હુઝૂરે અન્વર ﷺ જ્યારે નવો કુતો, અમામો કે ચાદર ઉપયોગમાં લેતા તો તેનું નામ તજવીઝ કરતા અને નામ લઈને જ તેને પોકારતા. આપે ઘરની દરેક ચીજનું નામ નક્કી કર્યું હતું. આપે દરેક વજૂદની તા'ઝીમ (સભ્યતા) શીખવાડી. પોતાના ગુલામોને કેવી અદબ શીખવાડી કે કોઈએ ન શીખવી હશે. એવી અદબ તો આ યુગમાં પણ જોવા નથી મળતી જેને પ્રગતિ તથા સભ્યતાનો યુગ કહેવામાં આવે છે !

હુઝૂરે અન્વર ﷺ જ્યારે નવું કપડું પહેરતા ત્યારે દુઆ પઢતા એ દુઆ મુબારક હદીષોમાં મળે છે, દા.ત. :-
الحمد لله الذي كساني هذا ورزقنيه من غير حول مني وقوة.

"શુક છે અલ્લાહ ﷻ નો જેણે મને આ પહેરાવ્યું અને મારી શક્તિ તથા તાકાત વિના આ મને અતા કર્યું."

اللهم لك الحمد انت كسوتنيه استلك خميره وخير ماصنع له واعوذ بك من شره وشر ما صنع له.

"હે અલ્લાહ ! શુક છે, તે જ મને પહેરાવ્યું. હું તારાથી એની ભલાઈનો અને જે હેતુ માટે આ પહેર્યું છે એની ભલાઈનો સવાલ કરી રહ્યો છું અને એની બુરાઈથી તથા જે હેતુના માટે એને બનાવવામાં આવ્યું છે એની બુરાઈથી પનાહ માંગું છું."

الحمد لله الذي كساني ما واري به عورتى واتجمل به فى حياتى.
"શુક છે અલ્લાહ તઆલાનો જેણે મને તે કપડાં પહેરાવ્યાં જેનાથી હું મારું સતર ઢાંકું છું અને મારી જિંદગીમાં તેનાથી શણગાર પામું છું."

લિબાસ શરીર તથા રૂહ બંને પર અસર અંદાઝ થાય છે

એટલા માટે હુઝૂરે અન્વર ﷺ એ તેની બુરાઈથી પનાહ માંગીને મહાન નફ્સાની તથા અખ્લાકી રાઝની તરફ નિર્દેશ કર્યો. આપ ખાલિકે કાઈનાતના રાઝના જાણનાર હતા. અમ ગુનેહગારો પર કેટલુ બધું એહસાન ફર્માવ્યું !

હુઝૂરે અન્વર ﷺ એ નાલૈન શરીફ (પગરખાં મુબારક) વાપર્યાં. આપે જૂતી પહેરવાવાળાને સવાર અને જૂતી પહેરવાવાળીને સવારી ઠરાવી. આપે પીળા રંગની ના'લૈન ઉપયોગમાં લીધી. કાળો રંગ મના ફર્માવ્યો. અલ્બત્ત કાળા મોજા વાપર્યાં, એ સુન્નત છે. કદી કદી આજીજી તથા ઈન્કેસારી (નમ્રતા)ના કારણે ઉઘાડા પગે પણ ચાલ્યા. એ પણ સાબિત છે. (મુસ્લિમ શરીફ, ભાગ-૨, પેજ-૧૮૮, લિબાસે હુઝૂરે કરીમ ﷺ, પેજ-૮, ૧૦, મનાવી શરહે શમાઈલે તિર્મિઝી, પેજ-૧૮૫)

હુઝૂરે અન્વર ﷺ એ તેહબંદ (લુંગી) બાંધવા અને શલ્વાર (લેંગો) પહેરવાના નિયમ શીખવાડ્યા કે તે ઘૂંટીઓથી ઊંચે રહે. હુઝેફા ઈબ્ને યમાન રાવિયાત કરે છે :-

"હુઝૂર અન્વર ﷺ એ મારી અથવા પોતાની પીંડલીનો હિસ્સો પકડીને ફર્માવ્યું, આ તેહબંદની જગા છે (એટલે આ તેહબંદની હદ છે) જો તને એના પર સબ્ર નથી તો એનાથી નીચે કરી લે, જો એના પર પણ સબ્ર નથી તો તેહબંદનો ઘૂંટીઓ પર કોઈ હક્ક નથી." (ઈબ્ને માજહ, પેજ-૨૬૪)

હદીષે પાકનું છેલ્લુ વાક્ય ઘણુ જ અર્થપૂર્ણ છે અને બોધદાયક છે.

"તેહબંદ (લુંગી)નો ઘૂંટીઓ પર કોઈ હક્ક નથી."

હુઝૂરે અન્વર ﷺ એ ન કેવળ ઈન્સાનોના બલ્કે અંગોના હક્કોનો પણ નિર્દેશ કર્યો અને બીજી બાજુ મુસ્લિમ કૌમને નિરર્થક ફુઝૂલખર્ચીથી બચાવી જેને કરવાવાળાઓને કુર્આનમાં શૈતાનના ભાઈ કહ્યા છે.

ان المبشرين كانوا اخوان الشياطين.

"બેશક ! ઉડાઉ લોકો શૈતાનના ભાઈ છે."

(એટલે વિના જરૂરતે ખર્ચ કરનારા)

એટલા માટે શૈખ અબ્દુલ હક્ક મુહદિષ રમ્હમ્મલ્લહુલ્લે ના કથનાનુસાર ફકીહોની દૃષ્ટિએ ઈજારનું ઘૂંટીની નીચે સુધી લટકાવવું હરામ અને તદ્દન બિદઅત છે. આપણા શહેરી સમાજમાં આવા લોકો પુષ્કળ છે. એમાં શક નથી કે આર્થિક મજબૂતીનો આધાર કરકસર પર છે. હુઝૂર ﷺ એ એક તરફ ફુઝૂલખર્ચીથી બચાવ્યા અને બીજી તરફ નફ્સયાતી રોગોનો ઈલાજ દર્શાવ્યો, કેમ કે સામાન્યતઃ એ જ લોકો તેહબંદ કે શલ્વાર ઘૂંટીની નીચે રાખે છે જેમને પોતાનો ભપકો પાડવાનો હોય છે અથવા પોતાની સુન્નત વિરુદ્ધની આદતની સુધારણા કરવા નથી ચાહતા. જો એવું ન હોય તો ઘૂંટીથી ઊંચે રાખવામાં શું ખરાબી છે ? અને ઘૂંટીથી નીચે રાખવાના શા માટે આગ્રહી છે ? અરબોમાં એ રીવાજ હતો કે લિબાસનો ખોળો લાંબો રાખતા અને તેહબંદ એટલુ નીચું રાખતા કે તે જમીન પર ઘસડીને ચાલતા. એ પૂરાની નિશાની સમજવામાં આવતી. અરબોના રઈસો તથા અમીરો એવું જ કર્યા કરતા

હતા. આપણે ત્યાં પણ એવું થતુ રહે છે. એવા લોકોના માટે હુઝૂરે અન્વર ﷺ નો ઈર્શાદ છે :-

"જે કોઈ પોતાની ઈજાર (લુંગી કે લેંગો) ફઘ્ર તથા ઘમંડને કારણે ઘસેડીને ચાલશે, અલ્લાહ તઆલા કિયામતના દિવસે તેના પર નજર નહીં ફર્માવે." (એટલે જો કોઈ કશા ઉઝર વિના એવું કરશે તે અલ્લાહ તઆલાની રહમતથી મેહરૂમ રહેશે.)

હઝરત સલ્મા રઝી અલ્લહેં થી રિવાયત છે કે હઝરત ઉઘ્માન ઈબ્ને અફ્ફાન રઝી અલ્લહેં નું તેહબંદ પીંડલી સુધી રહેતું હતું. અને ફર્માવ્યું કે મારા આકા તથા મૌલા ﷺ નું તેહબંદ પણ એ જ પ્રમાણે હોતું.

જ્યારે એ જણાઈ ગયું કે હુઝરે અન્વર ﷺ ની મુબારક આદત એ હતી તો પછી મુસ્તફાના ગુલામો માટે ચર્ચાનો કોઈ વિષય બાકી રહેતો નથી તેહબંદ કે શલ્વાર વધુમાં વધુ એ હદ સુધી રાખવું જોઈએ જેની આપે રજા આપી, છેલ્લી હદ ઘૂંટી છે. જ્યાં સુધી ઘૂંટીથી ઉપર વાળવાનો સવાલ છે તો એમાં કરાહત એ સમયે છે જ્યારે વાળવાથી શલ્વાર કે તેહબંદ વિકૃત સ્વરૂપનું (કઢંગુ) થઈ જાય અને માણસ અસભ્ય જણાવા લાગે. કરાહતનું મૂળ કારણ લિબાસનું હુસ્ન તથા ખૂબસૂરતી મેહરૂમ થવું છે. હુઝૂરે અન્વર ﷺ એ એવો લિબાસ પસંદ નથી ફર્માવ્યો જેના પ્રતિ નજરો ઉઠવા લાગે અને સ્ત્રીઓ માટે એવું કપડું પસંદ નથી ફર્માવ્યું જેનાથી અંદરનું શરીર પ્રદર્શિત થાય. (તબકાતે ઈબ્ને સઅદ, ભાગ-૮, પેજ-૫૦, અહમદ ઈબ્ને હંબલ શૈબાની, મુસ્નદ, ભાગ-૬, પેજ-૭૯૬)

આપે ભડકીલો (ભપકાદાર) રંગ પણ પસંદ નથી કર્યો. એ પણ પસંદ નથી કર્યું કે સ્ત્રીઓ પુરૂષોનો ડ્રેસ પહેરે અને પુરૂષો સ્ત્રીઓનો લિબાસ પહેરે. એવા સ્ત્રી તથા પુરૂષો પર હુઝૂરે અન્વર ﷺ એ લઅનત ફર્માવી છે. (બુખારી શરીફ, ભાગ-૨, પેજ-૮૭૪, તિર્મિઝી શરીફ, પેજ-૩૯૬, અબૂ દાઊદ શરીફ, પેજ-૧૧૪)

આજકાલ લિબાસના મામલામાં પુરૂષ તથા સ્ત્રી બાગી (વિદ્રોહી) જણાય છે. પુરૂષો ગુથણોથી ઉપર ચડી પહેરવા લાગ્યા છે, પાટલૂન તો એવું સામાન્ય છે કે જાણે એમનું જ થઈ ગયું ! જે બેહયાઈની નજીક છે. જે હેતુસર કપડુ પહેરવામાં આવે છે તેનો મક્સદ એ નથી કે શરીરને ગિલાફ (ફીટ કવર) ચઢાવી દેવામાં આવે ! બલ્કે મૂળ ધ્યેય શરીરને છુપાવવાનો છે.

સૌથી તકલીફદાયક વાત એ છે કે પાટલૂન પહેરનારના માથે ટોપી અને ચહેરા પર દાઢી ન હોય તો તે મુસલમાન જણાતો જ નથી ! જ્યાં સુધી એવું બતાવવામાં ન આવે કે આ મુસલમાન છે. (આ કેવી મુસલમાની છે ! અલ્લાહની પનાહ ! મુસલમાનને મુસલમાન દેખાવું નથી ગમતું ! -અનુવાદક)

એ મુસલમાન જ શું જે ઓળખનો મોહતાજ હોય ! સ્ત્રીઓ ! (અલ્લાહની પનાહ !) સ્ત્રીઓ પણ બગાવત (વિદ્રોહ) પર ઉતરી આવી છે ! કાશ ! કે તેણીઓ સુધી કોઈ પ્યાર મહોબ્બત સાથે કુર્આનની તથા ઈસ્લામની વાતો પહોંચાડે. સ્ત્રીઓમાં દીનની ઘણી મહોબ્બત અને તડપ છે પણ કોઈ બતાવે તો ખરું !

આપણે સુન્નત પ્રમાણેના લિબાસ અને તરીકાઓને આપણા ઘરોમાં સરકારી તથા ગૈર સરકારી કક્ષાએ આમ કરવા જોઈએ. આપણી કરજદાર જિંદગીના માટે સાદગી ઘણી જ મહત્વની છે અને એ ત્યારે જ શક્ય છે જ્યારે આપણે નફ્સની ગુલામી ત્યજીને અલ્લાહની ઈબાદત કરીએ. કાશ ! કે આપણા દિલોમાં સદાકત તથા સચ્ચાઈ ઘર કરી જાય અને દોરંગીપણુ ખત્મ થઈ જાય. આપણે તનની સાથે સાથે મનને પણ સંવારવા લાગીએ જેથી જિંદગીની ખરી મજા આવી જાય. (આમીન)

यह रंगी व आज़ादी अथ हिमते मर्दाना

وَمَا عَلَيْنَا إِلَّا الْبَلَاغُ الْمُبِينُ

આપ્તમોલ કિતાબ મંગાવો !

મહાન આલિમે દીન હઝરત અલ્લામા શમ્સુદ્દીન જોનપૂરી રઝવી عَلَيْهِ الرَّحْمَةُ وَالرَّضْوَانُ ની અજોડ કૃતિ

★ કાનૂને શરીઅત ★

ભાગ-૧, પેજીસ-૩૧૩, કિંમત : રૂ. ૫૦/-

(ટપાલ ખર્ચ : રૂ. ૫/-)

અનુવાદક : જનાબ હાફેઝ મૂસા વેમી ઝંઘારવી

★ કાનૂને શરીઅત ★

ભાગ-૨, પેજીસ -૪૨૪, કિંમત : રૂ. ૬૦/-

(ટપાલ ખર્ચ, રૂ. ૬/-)

અનુવાદક : જનાબ ઈબ્રાહીમ માસ્તર વેમી ઝંઘારવી

એ દેખીતું છે કે આપણે મુસલમાન છીએ તો શરીઅતના કાનૂનો પર ચાલવું અનિવાર્ય છે તેનાથી અલગ માર્ગ જહન્નમ તરફ લઈ જનાર છે માટે આપણા દરેક ઘરમાં આવી કિતાબ હોવી જોઈએ. સદરુશરીઅહ્ ઉઝરત અલ્લામા અમજદઅલીખાં આ'ઝમી عَلَيْهِ الرَّحْمَةُ وَالرَّضْوَانُ ની મહાન કૃતિ "બહારે શરીઅત" જે હાલ ઉર્દૂમાં ૨૦ ભાગમાં છે પણ આ કાનૂને શરીઅત બે ભાગમાં તેના નિયોડરૂપી લાજવાબ કિતાબ છે. જેમાં અલ્લાહ, રસૂલ, નબીઓ, વલીઓ, ફરિશ્તા, કબ્ર, કિયામત, જન્નત, જહન્નમ....વગેરે વિશેના અકીદાનું તેમજ નમાઝ, રોઝા, હજજ, ઝકાત, કુર્બાની, અકીકા, મૌતનું, નિકાહ, તલાક, પતિ પત્નીના હક્કો, વિવિધ સુન્નતો તથા અખ્લાકો તેમજ કેટલીક ગલત માન્યતાઓનો ખાત્મો કરતા મસાઈલ વગેરેનો સમાવેશ થાય છે. કાનૂને શરીઅત (ભાગ-૧) ત્રીજી આવૃત્તિ છે જ્યારે કાનૂને શરીઅત (ભાગ-૨) પ્રથમ આવૃત્તિ છે. પહેલી વાર જ છપાઈ છે. ઈલ્મે દીન શીખવું ફર્જ છે છતાં લાખો ગુજરાતી સુન્નીઓ વચ્ચે ૧૧૦૦-૧૧૦૦ પ્રતો છપાય એ દુઃખદ વાત તો છે જ પણ દીની ઈલ્મથી અરૂંચીનો આલમ એ છે કે આટલી સ્ટાન્ડર્ડ કિતાબની હજાર કોપીઓ પણ ચપોચપ નથી ઉપડતી ! આ છે આપણી ઈલ્મ દોસ્તી ! તો અમારી અપીલ છે કે સુંદર છપાઈ, પાકુ પુસ્તક, ફોર કલર ટાઈટલ સાથે તદ્દન ઓછા દરે કિતાબો આપની સેવામાં રજૂ કરી છે તેને પોતે પણ મંગાવો અને અન્યોને પણ પહોંચાડો અને સવાબના હક્કદાર બનો.

★ પ્રકાશક ★

સુન્ની દા'વતે ઈસ્લામી (દયાદરા શાખા)

મુ.પો. દયાદરા, તા. જિ. ભરૂચ, પિન-૩૮૨૦૨૦

ફોન : (૦૬૨૪૨) ૨૮૨૭૮૨, ૨૮૮૧૧, મો. ૯૮૨૪૮૬૪૪૩

અણમોલ કિતાબ મંગાવો !

કિતાબ : ઈસ્લામમાં મ્યુઝિક તથા તા'ઝીમી સિજદો હરામ ! (પેજસ : ૩૫૬, તોહફાએ નજાત, ભાગ-૧૦)

લેખક : ફખ્રે ગુજરાત હઝરત અલ્લામા મૌલાના યૂનુસ મિસ્બાહી

પ્રકાશક : અંજુમને રઝાએ મુસ્તફા, C/o. ફયૂઝાને રઝા મંઝિલ, મુ. દયાદરા, તા. જિ. ભરૂચ, ગુજરાત-ઈન્ડિયા, પિન-૩૮૨૦૨૦, ફોન : (૦૨૬૪૨) ૨૮૨૯૧૧, ૨૮૨૭૯૨, મો. ૯૮૨૪૪૮૬૪૪૩

હદિથો : ૫૦ રૂ. (૫ રૂ. ટપાલ ખર્ચ)

અલ્લાહ તથા રસૂલ તથા ઔલિયાની શાનમાં શેઅરો પઢવા એ ઝિકુલ્લાહ જ છે તથા રબની ઈબાદત જ છે અને ઈબાદતમાં કોઈ હરામ ચીજનો ઉપયોગ કદી હોઈ શકતો જ નથી. મ્યુઝિક ઈસ્લામમાં હરામ છે અને તેની સાથે થતી મેહફિલો હરામ છે. આ શરીઅતના કાનૂનને સમજાવવા માટે કુર્આન, હદીષ, ઉલ્માના કથનો થકી તથા વાંધાઓ અને તેના જવાબો રજૂ કરીને આટલી સ્પષ્ટતાપૂર્વક કોઈ કિતાબ અમારા જોવામાં નથી આવી. જે હઠધર્મીથી પર રહી ખુદાના ખૌફ સાથે આ કિતાબનો અભ્યાસ કરશે તે જરૂર હક્ક સમજીને હિદાયત પામશે. એ જ પ્રમાણે ગૈરે ખુદા માટે તા'ઝીમી સિજદો હરામ છે એ વિષયમાં એ જ પ્રમાણે તરતીબથી હક્ક મઝહબ જાહેર કર્યો છે.

આ કિતાબ જરૂરથી મંગાવો, વાંચો, વંચાવો અને મ્યુઝિકના શોખિનોને સત્ય બતાવી શરીઅત પર અમલ કરવા સમજાવો.

નોંધ : અંજુમને રઝાએ મુસ્તફા-દયાદરાના મેમ્બરો-ડોનરોને અંજુમન તરફથી છપાતી કિતાબો મફતમાં ઘર બેઠાં મળી જશે. મેમ્બર ફી રૂ. ૨૦૦/- છે તો આપ પણ તેને ભરી મેમ્બર બનો તથા લિલ્લાહ, ઝકાત, સદકા બુમુગોની ન્યાઝ પેટે વગેરેથી મદદ પણ મોકલી હક્ક મઝહબની ખિદમતમાં જોડાઈ જાવ.

આ કિતાબ જરૂરથી વાંચો અને વંચાવો

કિતાબ : ઈસ્લામ અને વિશ્વશાંતિ

(પેજસ : ૩૪૮, આવૃત્તિ : બીજી) હદિથો : રૂ. ૫૦/-

લેખક : હઝરત મૌલાના બદરુલ્ કાદરી મિસ્બાહી (હોલેન્ડ)

અનુવાદક : પટેલ શબ્બીર અલી રઝવી દયાદરાવી

પ્રકાશક : ઈસ્લામિક વેલ્ફેર મિશન, મુ. દયાદરા, તા. જિ. ભરૂચ, ગુજરાત-ઈન્ડિયા, પિન-૩૮૨૦૨૦, ફોન : (૦૨૬૪૨) ૨૮૨૯૧૧, ૨૮૨૭૯૨, મો. ૯૮૨૪૪૮૬૪૪૩

બેશક ! યકીનન ! "ઈસ્લામ વિશ્વ શાંતિનો જામિન" છે. આજે પૂરા વિશ્વમાં વિશેષતઃ યુરોપ તથા અમેરિકામાં તેજની સાથે લોકો ઈસ્લામને સ્વીકારી રહ્યા છે. જેવી રીતે અત્તરને શીશીમાં દાબીને ફીટ બંધ કરી દેવામાં આવે છતાં તેની ખુશ્બુ ફેલાયા વિના રહેતી નથી તેમ યુરોપ, અમેરિકાના તથા વિશ્વભરના ઈસાઈ, યહૂદી તથા મુશ્રિકોના ઈસ્લામ વિરુદ્ધના જૂઠા દુષ્પ્રચારની અતિશયતા છતાં ઈસ્લામની હક્કાનિયતની ખુશ્બુ વિશ્વભરમાં વેરાઈ રહી છે અને ઈસ્લામનો અભ્યાસ કરનારા ફટાફટ ઈસ્લામમાં દાખલ થઈ રહ્યા છે.

વિરોધીઓએ ઈસ્લામથી લોકોને દૂર રાખવા તરહ તરહના વાંધાઓ ઉઠાવીને લોકોને ભડકાવવા અથાગ પ્રયાસો કર્યા છે. ક્યારેક જેહાદનો ગલત અર્થ દર્શાવીને તેની સામે વાંધો ઉઠાવે છે તો ક્યારેક ઈસ્લામી સજાઓ સામે વાંધો ઉઠાવે છે તો ક્યારેક ઈસ્લામે સ્ત્રીઓને અધિકારોમાં પાછળ રાખી છે (મઆઝલ્લાહ !) વગેરે વાંધાઓ ઉઠાવે છે. એ સર્વનો સંતોષકારક ઈમાનવર્ધક જવાબ આ કિતાબમાં વાંચી ઈમાનને તાજુ કરો.

આજે જ મંગાવો અને ગૈરોને પણ વંચાવીને ઈસ્લામની સચ્ચાઈ તેમની સમક્ષ પેશ કરો. લાયબ્રેરીઓ, મદ્રસા, દારુલ ઉલૂમોને ભેટ મોકલી સવાબ કમાઓ.